



کارگاه اخلاق حرفه ای پزشکی

دکتر فریا برهانی

مرتبه علمی: استاد

معاون پژوهشی مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

مباحث این جلسه

❖ اهمیت اخلاق در حرفه های مرتبط با سلامت

❖ اصول اخلاق زیستی

❖ کاربرد اصول اخلاق زیستی

❖ اهمیت رازداری و حفظ حریم خصوصی

❖ جمع بندی

سیستمهای اداره کننده رفتار انسان

❖ قانون

❖ فقه

❖ اخلاق

اخلاق چیست؟





تعریف اخلاق

اخلاق در باره افعال اختیاری و **تحت قدرت انسان** گفتگو می کند.

اخلاق بیان می کند که کدام فعل **خوب** است و کدام فعل **بد** است.

اخلاق



اخلاق نهادی برای کنترل رفتار و هدایت آن به سمت **کمال** است.

نهاد اخلاق برای هدایت همه رفتارهای انسان به سمت کمال ضروری است
و بنابراین همه حرفه ها و رشته های علمی و مجموعه های اجتماعی به
اخلاق نیازمندند.

هدف اخلاق هدایت انسانها به سمت **کمال** و خودشکوفایی است.

اهمیت اخلاق در حرفه های علوم پزشکی

اعتماد

کیفیت خدمات

پروفیشنالیزم

اهمیت تصمیم گیری

اعتماد مردم به حرفه مندان حوزه سلامت

اعتماد مردم به حرفه مندان سلامت واقعیتی است که در **نظرسنجی‌های متعددی** که در کشورهای مختلف انجام شده مورد تایید قرار گرفته است

اعتماد مردم به حرفه مندان حوزه خدمات سلامت

Honesty and Ethical Ratings of Top-Rated Medical Professions, 1999-2020

% Very high/High honesty and ethical standards

■ Pharmacists ■ Medical doctors ■ Nurses



GALLUP

اعتماد مردم به حرفه مندان حوزه خدمات سلامت

Profession Ratings for Having Very High/High Honesty and Ethical Standards

Please tell me how you would rate the honesty and ethical standards of people in these different fields -- very high, high, average, low or very low?

	Dec 2-15, 2019	Dec 1-17, 2020	Change
	%	%	pct. pts.
Nurses	85	89	+4
Medical doctors	65	77	+12
Grade-school teachers	--	75	--
Pharmacists	64	71	+7
Police officers	54	52	-2
Judges	--	43	--
Clergy	40	39	-1
Nursing home operators	--	36	--
Bankers	28	29	+1
Journalists	28	28	0
Lawyers	22	21	-1
Business executives	20	17	-3
Advertising practitioners	13	10	-3

Nurses Continue to Rate Highest in Honesty, Ethics



وابستگی کیفیت مراقبت و درمان به اخلاق

اخلاق شاه کلید و شرط **اولین و آخرین** مراقبت از انسان است
ایجاد و توسعه محیطی که در آن انسان به واسطه **انسان بودن** نه هیچ
عامل دیگری مورد تکریم قرار بگیرد، **راه ارتقاء کیفیت** است.

موضوع حرفه های پزشکی کار با انسانهاست

انسان کرامت دارد

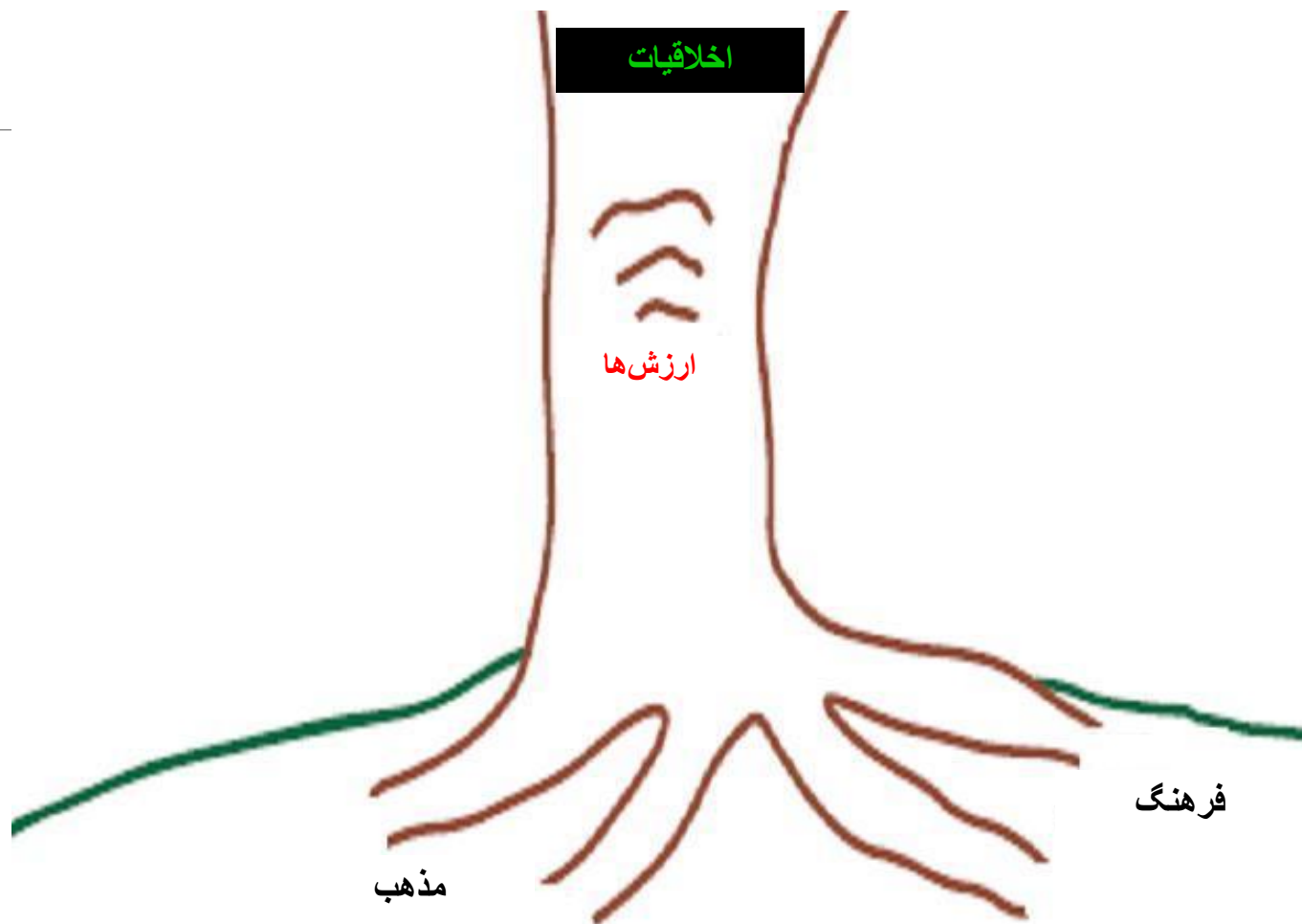
تاکید بر کرامت ذاتی انسان

«و لقد کرّمنا بنی آدم» (قرآن کریم، سوره اسراء، آیه ۷۰)



اهمیت اخلاق در حرفه های علوم پزشکی

جلب اعتماد مردم
ارتقای کیفیت خدمات
ارتقای حرفه ای (پروفیشنالیزم)
اهمیت تصمیم گیری





ارزشها

ارزش های شخصیتی Character Values

ارزش های جهانی هستند که شما به عنوان یک انسان خوب به آنها نیاز دارید

ارزش های کاری و حرفه ای work and professional values

باورها و اصولی هستند که بر رفتار کاری (حرفه ای) ما تأثیر می گذارند.

ارزش هایی هستند که به شما کمک می کنند آنچه را که در یک شغل می خواهید پیدا کنید و به شما رضایت شغلی بدهد



ارزشهای شخصیتی

generosity ❖ سخاوت

loyalty ❖ وفاداری

kindness ❖ مهربانی

sincerity ❖ خلوص

self-control ❖ خود کنترلی



ارزشهای کاری

Learning opportunity (فرصت یادگیری)

داشتن فرصت برای یادگیری رسمی و غیررسمی

Money (پول)

به دست آوردن میزان خاصی پول و یا به دست آوردن پتانسیل آن

Power (قدرت)

داشتن قدرت برای هدایت دیگران



ارزشهای کاری

Challenges (چالشی بودن)

انجام کاری که دانش و مهارت و خلاقیت من را افزایش دهد

Competition (رقابت)

تواناییها و مهارتهای خود را در مقایسه با دیگران قرار دادن برای رسیدن به موفقیت

Creativity (نوآوری)

فکر کردن در مورد ایده ها و روش انجام کارهای جدید

ارزشهای کاری

Recognition as an expert (شناخته شدن به عنوان فرد ماهر و متخصص)
به عنوان فردی با دانش خاص و یا مهارت در یک حیطه خاص شناخته شدن

Belonging (تعلق)

تعلق داشتن به عنوان بخشی از یک گروه سازمانی

Balance (تعادل)

داشتن فرصت جهت تمرکز بر روی کار و نقشهای زندگی



ارزشهای کاری

Innovation (نوآوری)

استفاده از **تکنولوژی جدید** در کار یا رویکردها

Intensity (هیجان)

انجام کارها با سرعت همراه با **هیجان و فشار کاری**

Lack of pressure (آرامش)

کار کردن در حالتی که فضا و نگرشهای کار خیلی **آرام و بدون فشار** باشد.

ارزشهای کاری

Predictability (قابل پیش بینی)

داشتن مسئولیتهای کاری که روتین های ثابت و بدون تغییر را دنبال می کند

Promotion (ارتقا)

داشتن شانس برای پیشرفت و یا افزایش مسئولیت

Respect (احترام)

داشتن کارمند، سوپروایزر و همکاری که در محل کار به من احترام گذارد

ارزشهای کاری

Satisfaction (رضایتمندی)

کار کردن در یک شغل که به من حس غرور و خود احترامی دهد

Security (امنیت)

کار کردن در شغلی که دارای درآمد قابل قبول باشد و امنیت شغلی داشته باشد

Interdependence (استقلال)

کار با کمترین هدایت و ارتباط با دیگران



ارزشهای کاری

Flexibility (انعطاف پذیری)

(داشتن برنامه آزاد در محل کار که در محیطهای مختلف بتوان کار کرد
مانند دورکاری)

Precision work (دقت در انجام کار)

انجام کارهایی که نیازمند دقت و صحت هستند.

ارزشهای کاری

Decision making right (تصمیم گیری صحیح)

قرار گرفتن در موقعیتی که تصمیم گیری صحیح بتوان انجام داد

Chances to help others (نوع دوستی)

شانس انجام کارهایی که به مردم کمک شود

Chances to help society (کمک به جامعه)

شانس انجام کارهایی که به جامعه کمک شود

ارزشهای حرفه ای

❖ نودوستی (Altruism)

❖ کرامت انسانها (Human dignity)

❖ درستکاری (Integrity)

❖ عدالت اجتماعی (Social justice)

❖ پاسخگویی (Accountability)

❖ پیشگیری و رفع درد و رنج (Desire to prevent and alleviate suffering)

❖ تعهد به انسانها و حرفه (Commitment)

LIGHT

- **L** = Love of the human spirit دوست داشتن واقعی انسانها
- **I** = Involvement in patient care پیشقدم شدن در امر مراقبت از بیمار
- **G** = Godliness (kindness, acceptance) دینداری (مهربانی، پذیرش)
- **H** = Hope for your patients نیکخواهی برای بیمار
- **T** = Teach patients and fellow آموزش به بیماران و همکاران



اهمیت اخلاق در حرفه های علوم پزشکی

جلب اعتماد مردم
ارتقای کیفیت خدمات
ارتقای حرفه ای (پروفیشنالیزم)
اهمیت تصمیم گیری

4 Key Ethical Principles

- i. Autonomy احترام به اختیارمددجو
- ii. Beneficence سودمندی
- iii. Non-maleficence ضرر نرساندن
- iv. Justice عدالت

Autonomy اتونومی

اصل احترام به اختیار مددجو

**احترام به توانایی مددجو برای انتخاب اهداف خود بر
اساس ارزشهای خود**

**اصل اختیار سبب می شود که ارائه دهندگان خدمات
سلامتی بیماران را در تصمیم گیری برای درمان دخالت
دهند.**

اصل احترام به اختیار مددجو

- ۱- **احترام** به حق مددجو مبنی بر این که خودش تصمیم بگیرد.
- ۲- **آموزش** به مددجو تا بتواند خودش گزینه ها را انتخاب کند
- ۳- **حمایت** از انتخابهایی که مددجو انجام داده است
- ۴- **عدم تحمیل زور و اجبار** برای این که مددجو کاری را انجام دهد یا انتخابی را داشته باشد
- ۵- **رضایت آگاهانه** مهم ترین برآیند رعایت این اصل است.
- ۶- **رازداری و حفظ حریم خصوصی**

پترنالیسم Paternalism

وقتی که پزشک / کادر درمان تلاش می کنند به بیمار کمک کنند **بدون**
این که با ارزشهای بیمار هماهنگ باشد

پترنالیسم

تا اوایل قرن بیستم

توجه به خود مختاری

از قرن بیستم به بعد

خطر مرجعیت

در طول دهه های گذشته، خطوط هوایی با خطرات خطای مرجعیت آشنا شدند. قبل تر خلبان مانند پادشاه بود. دستورات او زیر سوال نمی رفت . اگر کمک خلبان متوجه از قلم افتادن موضوعی می شد، از روی احترام، ترس و.. جرات نمیکرد خلبان را از آن مطلع کند.

امروزه با مدیریت منابع انسانی در خطوط هوایی و دادن **اختیار به خدمه پرواز** از بسیاری از **خطرها** و **خطاها** پیشگیری گردید.

خطر مرجعیت

رولف دوبلی در **کتاب هنر شفاف اندیشیدن** به این نکته اشاره می کند:

هر وقت میخواهی تصمیمی بگیری، به این فکر کن چه **مراجعی** ممکن است بر استدلال هایت اثر گذاشته باشند، وقتی به یکی از آنها در واقعیت برخوردی تمام تلاشت را بکن که در برابرش مقاومت کنی

اصل سودمندی 2- Beneficence

دیدگاه **مراقبت کل نگر** به رعایت این اصل کمک می کند

-

احترام به عقاید، احساسات و آرزوهای بیماران و
خانواده آنها به اجرای این اصل کمک می کند

سودمندی

سودمندی ورای شایستگیهای تکنیکی است.

مراقبت همه جانبه، گوش کردن، حمایت، پرورش

تعیین این که چه کاری برای دیگری خوب است مشکل
است اما اخلاقی است

سودمندی

بر اساس انتخابهای بیمار و نظر وی تعریف می شود نه براساس آن چه که ما فکر می کنیم خوب است.

مشتقات اصل سود رسانی

صدافت veracity

وفاداری Fidelity

شفقت compassion

Veracity

صداقت

■ اطلاعات صحیح لازمه تصمیم گیری

■ شرط لازم برای اخذ رضایت آگاهانه

■ ندانستن واقعیات ممکن است **حق داشتن یک زندگی خوب از بیمار سلب کند.**

صداقت به عنوان یک الزام مطلق نیست و استثنائاتی دارد

۱- بیماران کم سن و سال

همه جزییات اقدامات و وضعیت بیماریشان را نباید توضیح داد.

کودکان را نباید در مورد وضعیت بیماری و جراحاتشان از بیماری در ابهام نگه داشت. زیرا **همین ابهام سبب استرس و نگرانی** آنها می شود.

در اطلاع رسانی به کودکان، می توان **ضمن هماهنگی با والدین**، اطلاعات مناسب و جزییات مورد لزوم را تعیین کرده و با کودک در میان گذاشت.

استثنائات اصل صداقت

۲- زمانی که خود بیمار نخواهد از جزئیات بیماری‌اش مطلع شود.
گاهی اوقات بعضی بیماران تمایل دارند تصمیم‌گیری در مورد درمانشان را به افراد دیگر واگذار کنند.

در چنین شرایطی اصل صداقت ایجاب می‌کند که اطلاعات صادقانه در مورد بیمار با چنین فردی که قرار است در مورد بیمار تصمیم بگیرد، در میان گذاشته شود.

وفاداری fidelity

این اصل نشان دهنده **تعهد** ارائه دهندگان خدمات سلامتی در رابطه با بیمار است.

تعهد به رعایت کلیه اصول در مراقبت

شفقت Compassion

□ اغلب نتایج خیر یک عمل محدود به اثرات علت و معلولی عملکرد نیست، و **بستگی به روشی دارد** که یک عمل اقدام انجام می‌شود.

□ مراقبت مشفقانه انجام کار با **حس زیبایی شناسی**

compassion

Self compassion شفقت با خود

Other compassion شفقت با دیگران

خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

**یافته های مطالعات انجمن نشان می دهد حرفه مندانی که در
اوج سلامتی خود به سر می برند بهترین مراقبت و درمان را از
بیمار به عمل می آورند.**



خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

حرفه مندان سلامت علاوه بر وظیفه خود در زمینه مراقبت از بیمار ، باید مراقبت از خود را به عنوان وظیفه ای برای خود برگزینند.



تئوری مراقبت انسانی و اتسון

❖ ما باید یاد بگیریم که چگونه قبل از اینکه بتوانیم یک مراقبت و عشق واقعی به دیگران ارائه دهیم ، مراقبت ، عشق ، گذشت ، شفقت و رحمت به خودمان ارائه دهیم.

❖ قبل از پذیرش ، احترام و مراقبت از دیگران در قالب یک مدل حرفه ای —مراقبتی—درمانی ، با خود با **مهربانی و صفا** ، **ملایمت و وقار** رفتار کنیم.



خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

یک ارائه دهنده خدمات سلامت سالم

به معنای واقعی کلمه فردی است که می تواند سلامت و امنیت دیگران را ارتقا دهد و خود دارای **تمامیت شخصیت و یکپارچگی** است و قادر به حفظ صلاحیت حرفه ای و رشد حرفه ای است



خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

ما باید زندگی خود را از نظر سلامت جسمی و روانی – اجتماعی
ارزیابی کنیم ، به دنبال نشانه هایی از **عدم تعادل و خستگی از شفقت**
باشیم

خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

**حرفه مندان سلامتی که خسته اند ، قادر به تمرکز نیستند ،
استرس دارند و انگیزه کافی ندارند و ممکن است **مراقبت ایمن**
ارائه ندهند**



خود مراقبتی به عنوان یک الزام اخلاقی برای حرفه مندان سلامت

**یک مدیر خدمات سلامت که ساعتهای طولانی کار می کند ،
بیش از حد برای نقش رهبری فداکاری می کند ،**

**بر اساس کد اخلاقی انجمن پرستاری امریکا این شرایط غیر حرفه
ای است.**

VITAL SIGNS SELFIE CAMPAIGN

علايم حياتي پويش شفقت با خود

- **T: tracking the numbers** important to my health, such as blood pressure, weight, blood sugar and lipid levels.
- **P: practicing health and wellness** behaviors.
- **R: refueling when I am running on empty.** Refueling means getting adequate rest and sleep and stepping away from work, finding meaning, energy, and join in other aspects of life
- **BP: being present** in each human encounter. Truly listen to others, finding daily moments of calm and stillness.

علایم حیاتی پویش شفقت با خود

T: tracking the numbers important to my health, such as blood pressure, weight, blood sugar and lipid levels

پیگیری اعداد مهم برای سلامتی من ، مانند فشار خون ، وزن ، قند خون و سطح چربی

علایم حیاتی پوش شفقت با خود

P:practicing health and wellness behaviors

تمرین رفتارهای سلامتی و بهبودی

علایم حیاتی پویش شفقت با خود

R: refueling when I am running on empty. Refueling means getting adequate rest and sleep and stepping away from work, finding meaning, energy, and joy in other aspects of life

وقتی احساس خالی بودن می کنم سوخت گیری می کنم.
سوخت گیری به معنای استراحت و خوابیدن و دوری از کار، یافتن احساس معنی در زندگی و لذت از سایر جنبه های زندگی

علایم حیاتی پویش شفقت با خود

BP: being present in each human encounter. Truly listen to others, finding daily moments of calm and stillness

در برخورد های انسانی حضور داشته باشیم. (برقراری ارتباط با دیگران)
به دیگران گوش دادن و یافتن لحظه های آرامش و سکون روزمره

**در اجرای اصل دوم اخلاقی مراقبت همه جانبه
شفقت با خود و دیگران از اهمیت خاصی برخوردار است**

اصل ضرر نرساندن 3- Nonmaleficence

اصل عدم ضرر رسانی به این موضوع اشاره می کند که ارائه دهندگان خدمات سلامتی
وظیفه دارند تا بیماران را از آسیب محافظت کنند

ما اجازه نداریم **آگاهانه و عامدانه** اقدامی انجام دهیم که به بیمار
ضرر بزند.

این ضرر شامل خسارات **جسمی، روانی، مالی و معنوی** می باشد.

4- Justice

عدالت

فرد آنچه را که سزاوارش است دریافت کند

اصل اساسی در عدالت

افراد با هم برابرند و بنابراین باید به
طور برابر درمان شوند

تریاز

در زمانی که منابع محدود است چگونه می توان تشخیص داد که هر فرد چه نیازی دارد؟ و چه کسی نیاز بیشتری دارد؟

آیا فردی که نیاز به پیوند قلب دارد از فردی که نیاز به سم زدایی بدن دارد نیاز بیشتری دارد؟

تریاز کمک میکند که افراد براساس نیازهایشان تقسیم بندی شده و منابع مورد نیاز را دریافت نمایند

عدالت در مراقبت

❖ گذاشتن وقت برای بیماران

❖ رعایت انصاف

❖ توزیع عادلانه منابع در اختیار

دو مشتق اصل اول اخلاق

❖ Informed Consent

رضایت آگاهانه

❖ Confidentiality& privacy

محرمانگی و حفظ حریم خصوصی

Confidentiality& privacy

محرمانگی و حفظ حریم خصوصی

اهمیت حفظ اسرار در خدمات سلامت

یک اصل کلی این است که وقتی اطلاعات حساس و شخصی توسط بیمار با ارائه دهنده خدمات سلامت در میان گذاشته می شود به **عنوان راز تلقی شده** و باید محرمانه بماند.

رازداری یک ویژگی قدیمی در رابطه **درمانگر و مددجو** است

حفظ اسرار بیمار امری مطلق نیست و استثنائاتی دارد

استثنائات وارده بر حفظ اسرار پزشکی

❖ الزام قانون و رضایت بیمار به افشای اسرار؛

❖ پیش گیری از وقوع جرم؛

❖ منافع عمومی

❖ محافظت از مددجو (حمایت از کودکان و نوجوانان)

حفظ اسرار در حقوق ایران استثنائات وارده

❖ رضایت بیمار

❖ اعلام بیماری های و اگیردار

❖ اعلام ولادت و وفات

❖ افشای سرّ در حال ضرورت

❖ تصمیم بیمار به ارتکاب جرم

❖ افشای سرّ در مقام دفاع از خود

در قوانین ایران آمده است

هرجا که **منافع عمومی در خطر** است، حفظ منافع عموم بر حفظ منافع بیمار پیشی می گیرد و باید منافع عموم را بر منافع بیمار ترجیح داده شود.

در صورت افشای اسرار بیمار به نفع عموم، پزشک / کادر در خصوص چنین افشایی **مسئولیتی نخواهد داشت. البته به شرط این که روند قانونی و اخلاقی افشای راز رعایت گردد.**

برخی ملاحظات در افشای اسرار

ملاحظات در مورد گفتن اسرار بیمار

۱- گفتن به خانواده و دوستان

در بسیاری از موارد فامیل یا دوستان بیمار از پزشک در مورد وضعیت بیمار سوال می پرسند اغلب اوقات بیماران از گفتن وضعیتشان به فامیل **نارضایتی ندارند**

اما در برخی موارد بیماران **ناراضی هستند** که اطلاعاتشان به دیگران گفته شود. شواهد نشان می دهد کادر درمانی به این موضوع توجه نمی کنند

گفتن به خانواده و دوستان (ادامه)

قوانینی که در این زمینه وجود دارد این است که کادر درمانی باید به بیمار بگویند که در مورد وضعیتش با خانواده صحبت خواهند کرد و در صورتی که بیمار رضایت نداشته باشد نباید این کار انجام شود.

در میان گذاشتن اطلاعات بیماری با خانواده به پی گیری مراقبتها و پایش بیمار و ارتباطات موثر کمک کرده و در نهایت به کیفیت مراقبت از بیمار می انجامد.

ملاحظات در مورد گفتن اسرار بیمار

۲- اطلاعات در مورد شخصیتها (چهره های) عمومی

ممکن است رسانه خواستار این باشد که در مورد اطلاعات پزشکی **چهره های عمومی** اطلاعاتی را کسب کند اما این چهره ها مانند افراد دیگر حق دارند که اطلاعات پزشکی آنها محرمانه بماند و کادر باید به این موضوع توجه کنند.

باید از **بیماران** و یا **وکیل سلامت** این بیماران پرسیده شود که در چه حد می توانند اطلاعات را در اختیار رسانه قرار دهند.

جمع بندی

حرفه مندان سلامت باید **تواضع حرفه ای و تفکر انعطاف پذیر** را تمرین کنند.
به عنوان یک حرفه مند، پیروی از **ارزش ها و استانداردهای اخلاقی** ضروری است.

اگر در زندگی روزمره حرفه ای خود با یک دوراهی اخلاقی دست و پنجه نرم می کنید، به یاد داشته باشید که **منابع زیادی** برای کمک در دسترس هستند.

مهمترین موضوع این است که بهترین اقدام برای **مددجو اولویت بندی شود**.

جمع بندی

حرفه مندان اخلاقی محیطی امن و بدون قضاوت را در مراقبت و درمان ایجاد می کنند.

هنگامی که خطر غیر قابل پیش بینی رخ می دهد، حرفه مندان برای محافظت از مددجویان و خود اقدام می کنند.

آنها همچنین از طریق گفتار و عمل ابراز همدلی می کنند و در عین حال ارتباط قوی با مددجویان خود ایجاد می کنند

سیاس از توجهتان



اخلاق و تعهد حرفه ای

(ملاحظات اخلاقی ابتدا و پایان زندگی)



دکتر عباس عباس زاده
دکترای پرستاری، فلوشیپ اخلاق زیستی
استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

اهداف

از فراگیر انتظار می رود در پایان این بخش بتوانند:

- ✓ اهمیت حیات و زندگی را بیان کند
- ✓ موضوعات اخلاقی شروع و پایان زندگی را نام ببرد.
- ✓ شروع حیات را از جنبه اخلاقی تعیین کند.
- ✓ ملاحظات اخلاقی اهدای گامت، تخمک، جنین را شرح دهد.
- ✓ موارد اخلاقی سقط جنین را بیان کند.
- ✓ پایان زندگی را از جنبه اخلاقی تعیین کند.
- ✓ مرگ مغزی و موضوعات اخلاقی آن را بیان کند
- ✓ انواع یوتانازی را شرح دهد.
- ✓ ملاحظات اخلاقی در انواع یوتانازی را بیان کند.
- ✓ دستور عدم احیاء را از جنبه اخلاقی توضیح دهد.

حیات واژه کلیدی در اخلاق زیستی

□ در علوم طبیعی هیچ تعریف حقیقی از حیات وجود ندارد. لذا در میان تعاریف دانشمندان علوم تجربی در باب حیات، چیزی فراتر از شمارش آثار و خصوصیات حیات نمی بینیم؛ در علوم طبیعی هیچ تعریف حقیقی از حیات وجود ندارد. لذا در میان تعاریف دانشمندان علوم تجربی در باب حیات، چیزی فراتر از شمارش آثار و خصوصیات حیات نمی بینیم.

□ تنها مشخصه ی حیات ، بهره وری آن از درجات بالاتر سازمان یافتگی است . جمعی معتقدند که اختلاف بین موجودات جاندار و بی جان ناشی از اختلاف درجه ی سازمان یافتگی و آرایش مواد تشکیل دهنده است . گروهی دیگر عقیده دارند که حیات مرهون یک جوهر اختصاصی است که به ماده ی غیر زنده اضافه می گردد

پیدایش حیات

□ پیدایش سلول زنده: سلول زنده یک بار درست شده و دیگر هرگز شبیه آن درست نشده است

□ تاکنون نه دیده شده که سلول زنده ای از مواد جامد درست شود و نه حتی در آزمایشگاه ها توانسته اند از مواد جامد سلول زنده ای درست کنند

مراحل پیدایش زندگی

□ مواد معدنی و آلی:

■ مواد معدنی هم-چون آهن، مس، روی، اکسیژن، هیدرژن و غیره که بسیط و ساده بوده و غیرقابل تجزیه-اند؛ ولی مواد آلی هم-چون آب و همه مواد غذایی انسان که مرکب اند و قابل تجزیه به مواد و عناصر بسیط می باشند.

□ پیدایش سلول زنده:

□ سلول زنده یک بار درست شده و دیگر هرگز شبیه آن درست نشده است

□ تاکنون نه دیده شده که سلول زنده ای از مواد جامد درست شود و نه حتی در آزمایشگاه ها توانسته اند از مواد جامد سلول زنده ای درست کنند

□ تقسیم سلول نباتی و حیوانی

□ سلول نباتی که گاز کربنیک تنفس می کند، کربن را در خود ذخیره کرده و اکسیژن را آزاد می کند؛ سلول حیوانی اکسیژن آزاد شده به وسیله نباتات را می گیرد و گازکربنیک ؛ و بدین وسیله تعادل اکسیژن و کربن در روی زمین حفظ میشود.

□ تفکیک نر و ماده

نر و ماده و ادامه نسل

هر موجود زنده حیوانی و نباتی به نوبه خود به دو جنس مخالف نر و ماده تقسیم شده، تا بتواند نسل خود را ادامه دهد

مراحل پیدایش زندگی

- ☐ تخصصی شدن سلول ها
- ☐ تغذیه
- ☐ رشد و نمو
- ☐ تخصصی شدن کارکرد سلول ها
- ☐ پیدایش عضو
- ☐ ترمیم عضو
- ☐ تولید مثل
- ☐ ابداع و ابتکار
- ☐ کوشش برای ادامه حیات
- ☐ انطباق با محیط
- ☐ انتخاب و رهیافت
- ☐ تنازع بقا
- ☐ احساس



تعریف اخلاقی شروع زندگی

- لقاح تخمک
- جایگزینی تخمک
- تشکیل جنین
- تکمیل ارگانوژنز
- تولد نوزاد

مبانی اخلاقی اهدای گامت و تخمک

- **سلامت دهنده** (نداشتن بیماری های شناخته شده ژنتیکی)
- **سن مناسب دهنده**
- **ناشناس بودن دهنده** برای گیرنده
- **ناشناس بودن گیرنده** برای دهنده
- **عدم برقراری رابطه مالی**
- **عدم امکان انتخاب جنسیت**
- **موضوع محرم بودن** فرزند نسبت به زن و شوهر
- **فرزند قانونی و برخوردار از حقوقی همچون ارث**
- **رعایت اصول اخلاقی (با توجه خاص به اتونومی و کرامت انسانی کودک)**

مبانی اخلاقی رحم جایگزین (Surrogacy)

- داشتن قرارداد حقوقی قطعی و معتبر با اجاره دهنده رحم
- ناشناس ماندن مادر دارای رحم اجاره ای برای کودک
- برخورداری از تمام حقوق فرزند برای پدر و مادر ژنتیک
- داشتن شرایط والدینی برای پدر و مادر (سن، تمکن مالی، تعادل روانی)
- توافق کامل پدر و مادر
- رعایت اصول اخلاقی (با توجه خاص به اتونومی و کرامت انسانی کودک)

سقط جنین

- سقط عمدی و غیر درمانی جنین در هر سنی قتل عمد و مستوجب مجازات است
- تصمیم به سقط قانونی تصمیم فردی نیست
- سقط جنین دستور طبی نیست
- کمیته اخلاق بیمارستان با تایید دادستان مجوز می دهد

مجوزهای اخلاقی سقط جنین

- **بیماری مادر** که ادامه بارداری برای او ضرر شناخته شده داشته باشد.
- **ابتلای جنین** به بیماری ژنتیکی که قطعا زندگی طبیعی کودک متولد شده را سلب کند
- بارداری حاصل از تجاوز به **عنف**

پایان زندگی

- تعریف اخلاقی پایان زندگی
- اختیار انسان در پایان دادن به زندگی خود
- دستور عدم احیا
- اتانازی
- اختیار بر جسد

تعریف پایان زندگی

- توقف ضربان قلب (ایست قلبی)
- از بین رفتن کامل و غیرقابل بازگشت فعالیت مغز (مرگ مغزی)
- شرایط مرگ مغزی
 - ۱. عدم پاسخ دهی به تحریکات (تخریب منتشر کورتکس مغز)
 - ۲. از بین رفتن رفلکس های ساقه مغز (تخریب ساقه مغز)
 - ۳. آپنه (تخریب تنه مغزی)
 - ۴. نتایج الکتروانسفالوگرام

اختیار انسان به پایان دادن به زندگی

- اغلب مکاتب فلسفی اخلاق چنین اختیاری به انسان نداده اند
- در قوانین ایران معاونت در خودکشی قتل عمد دانسته شده است

یوتانازی

- در مورد کسی کاربرد دارد که مبتلا به بیماری شناخته شده غیر قابل علاج می باشد
- شرایط بیمار برای یوتانازی می بایست توسط کمیته اخلاق بررسی و تایید شود
- اقدام به یوتانازی دستور پزشکی و درمانی نیست لذا توسط پزشک قابل انجام نمی باشد

انواع یوتانازی

- فعال (Euthanasia By Action)
- غیر فعال (Euthanasia By Omission)
- داوطلبانه (Voluntary Euthanasia)
- غیر داوطلبانه (Non Voluntary Euthanasia)
- اجباری (Involuntary Euthanasia)

دستور عدم احیاء (DNR)

□ عدم احیاء در حقیقت یک نوع یوتانازی غیرفعال است

□ طبعاً داوطلب بودن برای آن موجب می شود که این ترک فعل اخلاقی شود

□ عدم احیاء در شرایطی امکانپذیر است که بیمار شرایط آن را داشته باشد یعنی مبتلا به بیماری غیر قابل درمان شناخته شده و مسجل باشد

□ ضروری است در هنگام هوشیاری بیمار برای عدم احیاء رضایت آگاهانه اخذ شود

□ بدین ترتیب دستور عدم احیاء توسط بیمار صادر می شود.

خلاصه

- ✓ موضوعات روزمره و اخلاقی شروع و پایان زندگی عبارتند از اهدای گامت و تخمک، سقط جنین، مرگ مغزی و یوتانازی
- ✓ شروع حیات را از جنبه اخلاقی از زمان تشکیل سلول تخم محاسبه می شود.
- ✓ سقط جنین بجز در مورد بیماری خطیر مادر، بیماری ناتوان کننده و شناخته شده جنین و تجاوز به عنف مجاز نیست
- ✓ پایان زندگی به دو صورت ایست قلبی و مرگ مغزی تعریف می شود.
- ✓ انواع یوتانازی عبارت است از فعال داوطلبانه، فعال غیر داوطلبانه، غیر فعال غیر داوطلبانه و غیر فعال داوطلبانه.
- ✓ از میان انواع یوتانازی یوتانازی غیر فعال داوطلبانه مورد پذیرش بسیاری از مکاتب اخلاقی و حقوقی است
- ✓ دستور عدم احیاء در صورت بیماری لاعلاج به عنوان نوعی یوتانازی غیر فعال داوطلبانه توسط بیمار مورد درخواست قرار می گیرد..

منابع

- Beuchamp TL, Childress JF. Principles of Biomedical Ethics. New York: Oxford University Press, 2013
- Rich K, L .Nursing Ethics across the Curriculum and in to practice, Boston: Jones and Bartlett Publisher. 2019
- Thompson I.E, Melia K.M, Boyd Kenneth M, Horsburgh D. Nursing ethics, Edinburgh:Churchill Livingstone. 2006